

Celoletna naročnina	175 Lir
Polletna	90 "
Posamezna številka	4 "
Za Jugoslavijo	2 Din

Mera je polna

Dne 14. t. m. je jugoslovanska vlada izročila protestno noto vladam Zedinjenih držav in Veliki Britaniji zaradi napadov na jugoslovanske državljane v coni A.

Nota analizira vse dogodke in pristransko postopanje zavezniške in civilne policije, ker ista daje direktno podporo fašističnim izživalcem ki so zadnje dni terorizirali tudi po našem goriškem okrožju.

Dogodki 9. avgusta so to očitno dokazali, ker so se pod pokroviteljstvom ZVU zbrali bivši masovci in razni pripadniki okupatorskih formacij ter skušali skupaj z nacionalističnimi in profašističnimi elementi svečano proslaviti trideseto obletnico okupacije Gorice. ZVU, kateri je začasno zaupana uprava tega ozemlja, je odobrila to izživalno in šovinistično parado dobro vedoč, da bodo ljudske množice reagirale in se zoperstavile proti vsaki taki paradi, ki ni v skladu s težnjami večine prebivalstva v okrožju. Razvoj in dogodki so to potrdili s krvjo. Ker je ZVU dovolila in podprla IX. avgust, je s tem povzročila nevzdržno stanje.

Antifašistično ljudstvo, ki je bilo provocirano, je šovinistično parado razbilo in dokazalo, da ono nikoli in nikdar več ne bo dovolilo takih izživalnih in poniževalnih proslav na svoji zemlji. Čudimo se le zavezniški vojaški upravi, da ona to še do danes ni sprevidela in pretrgala s takšno politiko, ki samo škoduje njenemu ugledu in razširja prepada med zavezniškimi narodi. Logično je, da je padlo s takim postopanjem tudi zaupanje posebno, če pomislimo na represalije, ki jih je izvajala zavezniška vojaška policija, ko je brez vsakega vzroka aretirala cel kup antifašistov iz Ljudskega doma z motivacijo, da so oni odgovorni za protidemonstracijo dne 9. avgusta. Ne moremo mimo tega, da ne omenimo še to, da nas je policija po aretaciji vozikala po mestu in s tem samo dokazala, da se je oprijela istih metod, kot bivši SS-ovci, samo s to razliko, da so nas danes žalili naši zavezniški kot borci za narodne pravice, manjkalo je samo še to, da nam niso okrog vratu navezali table »ich bin Bandit«. Dokazali smo že pred svetovno demokratično javnostjo, da smo odločni in neomajni, kajti primorsko ljudstvo ima za sabo grenke izkušnje dolgoletne Narodno Osvobodilne borbe in ni tiste sile, ki bi nas vtopila v žlici vode, kot si to zamišljajo nekateri, ki imajo momentalno upravo in izvršno oblast v svojih rokah. Tudi prekratke so roke mednarodne reakcije, posebno pa provokatorjev, ki nam hočejo naprtiti te bombe. Poslužujejo se raznih manevrov, da bi nas razdvojili z zavezniški, zato tudi venomer bruhaajo laži in klevete na naš naslov. Očitno računajo s tem, da imamo kratek spomin. Če se doslej niso potrudili in niso hoteli razumeti demokratičnega značaja naših ljudskih organizacij, bodo zdaj njihovi varovanci »demokrati« CLN-ovskega kova le lahko ugotovili, da na Goriškem odloča ljudska volja in to tista, ki naj bolj ustreza željam prebivalstva ne pa importirancem s kiji in noži. Obžalujemo samo, da se je tudi tokrat ZVU prislonila in dala podporo tistim, ki so se boje-

Šef jugoslovanske delegacije tov. Kardelj odgovarja De Gasperiju

Za vse žrtve, ki jih je Jugoslavija doprinesla sme zahtevati od svojih zaveznikov, da jo varujejo pred ponovno napadalnostjo in narodnega zatiranja od strani Italije

Na De Gasperijev govor je kot prvi stopil na tribuno načelnik jugoslovanske delegacije tov. Kardelj. Takoj v začetku je izjavil, da nima namena se spuščati v podrobnosti italijanskih izjav, a mora z vso energijo nastopiti proti tendencam, da se Italija za vsako ceno podpre proti Jugoslaviji. Kar je danes najvažnejše je mir, ki ga je treba zagotoviti vsem narodom sveta. Ne sme se pa dajati potuha gotovim italijanskim elementom, ki bi lahko v danem primeru zbudila v njih stari napadalni duh v odnosu do naše države. Ne podcenjujemo starih demokratičnih podvigov dela italijanskega ljudstva, ki niso nikoli podpirali fašizma in so se pridružili jugoslovanskim partizanom, toda nekatere zahteve, o katerih govori De Gasperi preveč jasno odkrivajo imperialistične namere bivšega Mussolinijevega fašizma.

De Gasperi se je naslonil na idejo humanizma Mazzinija, ni pa omenil, da je ravno Mazzini v svoji knjigi »Doveri dell'uomo« (Dolžnosti človeka) dejal, da je sam Bog označil meje Italiji ob Soči. »Ljo te meje se govori in razume vaš jezik, preko nje namate pravice«. Podobno so se izrazili tudi drugi politiki, med njimi Lamarmora: »Geografija

nam kaže, da je Soča prava meja Italije s furlanske strani«, in še dalje: »Na Trst nisem mislil nikoli: niti prej, niti kasneje — to mesto je zaokroženo s slovenskim prebivalstvom«.

Takšna demokratična Italija je lahko v miru in prijateljstvu živela s soslednimi narodi, toda za njo je prišla druga Italija, ki jo je preveval imperialističen duh, kateri jo je dovedel do osvajalnih vojn in do današnje katastrofe. Leta 1915. je Italija zahtevala Dalmacijo in Trst z istimi argumenti kakor danes. Ko ji je bilo takrat ustrezno je izkoristila svoj položaj in pričela nasilno raznarodovati Slovence na Primorskem.

Toda Mussolinijeva Italija ni bila navaden vazal Nemčije, temveč njen partner, sestavni del osi Berlin - Rim. Odgovornost za vojno ni mogoče pripisati zgolj Mussoliniju. Mnogo italijanskih antifašistov se je res borilo proti njemu, toda prav tako ni mogoče reči, da bi bil Mussolini začel z vojno slučajno, ali pa da bi bila nastala, ker bi jo bil samo on hotel. Odgovornost za vojno je treba pripisati italijanski državi kot taki in italijanski narod se ima poslužiti pravice, da kaznuje one, ki so ga pahnili v ta propad.

Proč z italijanskim imperializmom

Najpoglavnejša naloga današnje Italije in tudi zaveznikov je, uničiti stare napadalne viře v Italiji, politiko italijanskega imperializma, ki ga De Gasperi v svojem govoru ni obsodil, kakor bi bila njegova dolžnost. Še vse pre zgodaj je govoril o neki novi Italiji. Zaman si je De Gasperi prizadeval z obsodbo italijanskega napada na Jugoslavijo v letu 1941. poravnati vse, kar je italijanski imperializem zakrivil. V svojem govoru je De Gasperi zagovarjal svoje sodelavce, toda v njegovi delegaciji so ljudje, ki so zagovarjali imperialistične pozicije, ki jih skuša ohraniti. Vstred tega ni mogoče priznati Italiji koncesij, ki bi ne poplačala italijanskih antifašistov, marveč italijanske imperialiste. Ko je De Gasperi prosil, da se prizna borba italijanskih antifašistov s tem, da se njegovo ozemlje ne zmanjša je dejansko zahteval, naj se Italiji prizna ozemlje, ki ni njegovo, marveč pripada drugim. V resnici ni De Gasperi branil Mazzinija, marveč Mussolinijev imperializem. Italijanskemu minist-

strskemu predsedniku resnični interesi italijanskega naroda nikakor niso pri srcu, ker si ta hoče pokvariti svoje dobre odnose s soslednimi državami.

De Gasperi je trdil, da je francoska črta odprla vrata v Italijo, toda italijanska meja je potekala pred prvo svetovno vojno vse dalje proti zapadu in še je bila potem Italija tista, ki je napadla in ne narobe. Francoska črta zagotavlja Italiji strateške pozicije, s katerih se ji prej odpirajo vrata v Jugoslavijo kakor pa njena lastna. Kakor leta 1918. sega danes Italija po strateških točkah, da bi ogrozila Slovence. S tako taktiko je Italija izkrčila pot fašistični vladi Mussolinija, ki je s svojim imperialističnim prodiranjem prišla v Jugoslavijo in na Balkan. De Gasperi se opira na usluge, ki so jih italijanski antifašisti storili zaveznikom. Ne ugovarjam temu, nasprotno priznavam in spoštujem borbo italijanskih antifašistov, toda ali ima De Gasperi pravico zahtevati za plačilo tuje ozemlje?

Tržaško oprašanje se mora takoj rešiti

Nadaljni De Gasperijev argument, s katerim hoče narodnostni položaj na Primorskem opirati na nezanesljivo potrjeno ljudsko

štetje iz leta 1921. nima nobene veljave. De Gasperi je z njegovo pomočjo potvarjal resnično stanje, ker mu je tako prijalo.

vali proti njim. Zopet je šla iz svoje zavezniške brazde in podprla imperialistične ter šovinistične težnje svojih bivših sovražnikov in današnjih demokratov.

Naše ljudstvo, ki je s svojo junaško borbo v tej vojni doka-

zalo, da je zrelo ter da zna ceniti tudi pravice drugih narodov, pa nikoli ne bo dovolilo, da bi se na zemlji naših dedov snovale nove protiljudske parade, ki povzročajo taka trenja kot so bila 9. avgusta. Dovolj je provokacij, merta je polna.

Tov. Kardelj se je slednjič z vso odločnostjo uprl pobudi De Gasperija, da bi se ureditev tržaškega vprašanja in meja z Italijo odgodila za leto dni. Povdaril je, da to v nobenem primeru ni v interesu primorskega ljudstva, niti miru. Italijanska vlada ne upošteva izredno težkega položaja prebivalstva Julijske krajine, ki je v pričakovanju kri-

vičnega sklepa podvrženo raznovrstnim krivicam, toda verjetno meni, da bo po enem letu lažje uresničila svoje osvajalne zahteve. Vsled tega jugoslovanska delegacija najodločnejše nastopa proti vsakemu odlašanju reševanja tega vprašanja, ker je samo to v interesu miru in prebivalstva Julijske krajine same.

Molotov zavrača De Gasperijeve tendence propadlega režima

Kljub prizadevanju ameriškega zunanjega ministra ni mogel ple-num kar tako preiti sobotne izjave De Gasperija. Prvi je povzel besedo sovjetski zunanji minister Molotov.

»Govor, ki ga je imel v soboto italijanski ministrski predsednik De Gasperi,« je začel Molotov, »zasluži pozornost toliko glede tega, kar je De Gasperi povedal, kakor tudi glede onega, česar ni povedal. V zgodovini je igrala Italija veliko vlogo. Ne dvomimo, da bo veliki italijanski narod premagal sedanje težave ter bo v danih okoliščinah krenil na široko pot narodnega preporoda, tako da ga bo vredna velika in svobodna država. Po prvi svetovni vojni je Italija krenila na vse drugačno pot. Mussolini je razvil program imperialistične ekspanzije in Mussolinijeva Italija ga je izpolnila. Zagospodovala je nad tujimi državami in

gradila je svojo moč na račun malih narodov«. Molotov je opozoril, kako je že pred letom 1939. okupirala Abesinijo in Albanijo, kako je zavrtno napadla Grčijo in potem še huje Jugoslavijo, kakor je prostaško vdrla v Francijo in se priključila invaziji v Sovjetsko zvezo. Šele po Stalingradu se je Italija postopno začela oddaljevati od Nemčije, dokler se ni od nje nazadnje docela ločila.

Toda Italija mora izvesti radikalne spremembe na vseh področjih. Preosnovati mora svoje politično življenje, tako da bo postala dejanska demokratična država. Zabrisati mora sleherni sled fašizma in fašistične ideologije. Toda Italija je še daleč od tega cilja. Italijanski ministrski predsednik ni niti z eno besedo obsodil fašizem, ne pustolovske Mussolinijeve politike, marveč je vztrajal pri tendencah propadlega režima.

Ozemlje Slovenskega Primorja in Istre ne sme več služiti kot odskočna deska za italijanski imperializem

De Gasperi je zahteval zapadni del Istrskega polotoka, ki vse do konca prve svetovne vojne ni nikoli pripadal Italiji. Italijani so se posluževali vseh sredstev, da bi umetno povečali število italijanskega prebivalstva v Trstu in na Istrskem polotoku in to prav na račun Slovanov. Toda minili so časi, ko so si evropske sile lahko delile slovenske dežele med seboj. Slovani so si ustvarili svoje neodvisno življenje in njihova

moč se opira na demokratične osnove. Spričo tega tudi ne moremo dopustiti, da bi se take zahteve postavljale v imenu nove demokratične Italije. Zanj je Istra še zmerom izhodna točka za pohod na Balkan, kakor je bila izhodišče fašističnega napada v letu 1941. na Jugoslavijo. De Gasperi je postavil v ospredje svojega govora zahteve po Trstu in Istri, kar je glas stare imperialistične države, sovražnice Slovanov.

Junaška borba mlade Jugoslavije

Tov. Molotov je bil na tem, kakor tudi na drugih mestih ponovno prekinjen z aplavzi. V nadaljnjem je dejal: »Jugoslavija zavzema slavno mesto junaškega borcev v borbi proti hitlerjanski zvezi. Nanjo je odpadel znaten del bremena nemške in italijanske okupacije, ki sta zahtevali od nje ogromnih žrtev. Toda italijanski državnik se tega očitno ne zaveda. Njihove stare tradicionalne težnje po razširjanju svojega ozemlja to samo dokazuje. De Gasperi se v svojem govoru ni mnogo spuščal v gospodarske probleme in vendar bi imel De Gasperi ravno na tem torišču braniti resnične interese demokratične Italije. Sovjetska zveza je skušala omejiti prekomerne zahteve nasproti Italiji,

zaradi katerih bi nastala nevarnost za vse italijansko gospodarstvo. ZSSR se nadeja, da bodo tudi druge sile pristale na pomoč Italiji, tako, da se bo lahko obnovila pod pogoji, ki zanj ne bodo pomenili novega suženjstva«.

V interesu Italije kakor tudi drugih evropskih držav, ki ljubijo mir, je, da Italija opusti politiko zavlačevanja in obnovi prijateljske odnose s drugimi, posebno pa s soslednimi državami. Vsled tega je tov. Molotov z vso odločnostjo odklonil pobudo De Gasperija, da bi rešitev tržaškega vprašanja odgodili za leto dni. Konferenca se je sestala, da pospeši pripravo trdnega miru in zato se ne bo pustila zavesti na stranske poti. De Gasperi pa naj

se raje briga za realne interese demokratične Italije kakor pa za ohranitev pozicij, ki si jih je nabral fašizem.

Molotovljev govor je bil tudi

ob zaključku sprejet z velikim aplavzom.

Nadaljuje se razpravljanje o mirovni pogodbi z Bolgarijo in Madžarsko.

Nota jugoslovanskega zun. ministra vladam Združenih držav - Veliki Britaniji zaradi napadov na jugoslovanske državljane v coni A

Jugoslovansko zunanje ministrstvo je poslalo poslanstvu Zedinjenih držav in Velike Britanije v Beogradu sledečo noto:

»Vlada FLRJ opaža z globokim obžalovanjem, da je položaj oddelkov Jugoslovanske armade v coni A, njih dostojanstvo kakor tudi dostojanstvo in varnost jugoslovanskih državljanov, ki v coni A Julijske krajine vršijo službo v svojstvu funkcionarjev, vsak dan bolj ogrožen.

Položaj jugoslovanskih državljanov, civilnih in vojaških funkcionarjev in drugega osebja v coni A, karakterizira dejstvo, da so te osebe neprestano podvržene zasramovanju, osebnim napadom in smrtni nevarnosti s strani fašističnih elementov, ki jih podpira in jim pomaga civilna in vojaška policija.

Jugoslovanski državljani ne uživajo nobene zaščite pred temi barbarskimi napadi, saj je dokazano z dejstvi, da so zavezniška vojaška policija ali druge redne oborožene sile vedno na razpolago napadalcem, ali pa če drugače ne, da se omejujejo na pasivno vlogo opazovalcev, kar pomeni razširiti moralno podporo fašističnim banditom.

Vlada FLRJ poudarja, da je bila primorana poslati v zaščito dostojanstva in varnosti svojih državljanov že številne note, da opozori na ta dejstva, in sicer 1. noto št. 2604 z dne 12. marca 1946., ki je opozarjala na sramotenje naše zastave in maršala Tita osebno. Ob tej priliki je opisano tudi bestialno ravnanje civilne policije ob priliki streljanja na neoboroženo ljudstvo v Šklednju (tržaško okrožje).

2. Noto št. 2605 z dne 12. marca 1946., s katero protestira proti sramoteni jugoslovanskih državnih emblemov, jugoslovanske zastave in slik maršala Tita.

3. Noto št. 2894 z dne 28. marca 1946. v zvezi z napadom na majorja Jugoslovanske armade Cundra v Trstu.

4. Noto št. 5228 z dne 10. maja 1946. v kateri poleg napadov na jugoslovanske državljane v coni A navaja tudi primer umora majorja Josipa Ravnikarja.

5. Noto št. 8515 z dne 27. julija 1946., s katero opisuje sistematizirane napade na člane jugoslovanske armade v Trstu in napad na urade koordinacijskega odbora.

Vse te note so ostale brez odmeva in varnost, življenje in imetje jugoslovanskih državljanov v coni A je danes še bolj ogroženo kot prej. Zavezniška vojaška uprava ni podvela nobenih ukrepov, da bi se to stanje spremenilo. Jugoslovansko zunanje ministrstvo do danes ni prejelo nobenega zadovoljivega odgovora na omenjene note, in Zavezniška vojaška uprava, ni podvela nobenega ukrepa za vzdrževanje reda in preprečenje incidentov v coni A.

V celi seriji teh incidentov opozarja zunanje ministrstvo na sledeča dejstva: 9. avgusta 1946. okrog 11. ure je neki avtomobil, ki pripada jugoslovanskim odredom v coni A prispel v bližino Gorice. V avtomobilu je bil častnik odreda, major Vlado Despot s kapetanom, zdravnikom dr. Rafaelom Dimnikom, medtem ko je avtomobil vozil vojak Josip Svalina. Ko je avtomobil privozil v mesto, ga je napadla drhal kakih 150 fašistov. Spričo vozačeve hladnokrvnosti je avtomobilu uspelo izogniti se napadu in nado-

ljevati proti jugoslovanski bolnišnici, kamor so bili častniki službeno namenjeni. Ne daleč od tega kraja so organi zavezniške vojaške policije na brutalen način zopet ustavili jugoslovanski avtomobil. Dogodek se je razvil takole: »Neki jeep Zavezniške vojaške uprave je blokiral pot jugoslovanskemu avtomobilu, ki ga je takoj obkrožilo drugih deset jeepov in kamionov vojaške policije. Moštvo vojaške policije se je z naperjenimi puškami in ročnimi bombami približalo našemu avtomobilu in s silo izvleklo častnike jugoslovanske armade in vozača. To dejanje so spremljali z drugim neokusnim in

nekorektnim vedenjem kot udarci z revolverjem in gumijastim pendrekom.

Oba jugoslovanska častnika kakor tudi vozač so bili ranjeni in vse okrvavljene so jih spravili na jeep. Nato so jih — kruteč jim svobodo — peljali med množico fašistov na kvesturo in pozneje na vojaško policijsko postajo.

Zdi se, da postaja prevažanje okrvavljenih aretiranih častnikov in vojakov v odprtih jeepih med fašistično drhaljo metoda organov zavezniške vojaške policije. To metodo so uporabili že ob raznih prilikah, iz česar se da sklepati, da skušajo organi zavezniške policije s takimi žaljivimi in brutalnimi dejanji dati zadoščenje fašistični drhali in ji tako nuditi možnost novih napadov pri čemer hkrati žalijo dostojanstvo in čast jugoslovanske armade.

Namesto pričakovanih energičnih ukrepov, ki bi jih morali podvzeti proti častnikom in članom civilne policije kakor tudi proti osebam, ki so odgovorne za ta dejanja, je general Harding izdal nove in stroge ukrepe proti častnikom in vojakom jugoslovanskih odredov.

Jugoslovansko zunanje ministrstvo, sklicujoč se na te dogodke, zaključuje kakor sledi:

a) Med častniki Jugoslovanske armade, ki so utrpeli te žalitve je bil major Vlado Despot, politični komisar nekega jugoslovanskega odreda, ki je eden najvišjih častniških činov za činom poveljnika, in dr. Rafael Dimnik, obadva na službenem potovanju v Gorici.

b) Fašistična drhal ju je napadla, ne da bi jo kdo izzival, zavezniška policija pa ne samo da ju ni zaščitila, ampak ju je celo napadla.

c) Zavezniška vojaška uprava je nezakonito ustavila jugoslovanski avtomobil in člani vojaške policije so samovoljno in s silo izvlekli jugoslovanska častnika in vozača iz avtomobila, jih žalili, pretepali z revolverji in jih tudi ranili.

d) Zavezniška vojaška policija je zadržala jugoslovanska častnika na neki vojaški policijski postaji in jima tako nezakonito odvzela svobodo.

e) Dovolili so, da se je iz avtomobila strgala jugoslovanska

zastava, ki so jo organi zavezniške uprave potepali.

Zunanje ministrstvo je pristojno opozoriti na neprijetno dejstvo, da nekateri častniki zavezniške vojaške uprave, kakor tudi pripadniki vojaške policije in drugi organi te uprave ne spoštujejo pripadnikov Jugoslovanske armade in dajejo mnogokrat zadoščenje fašistični drhali, med katero se opazajo iste osebe ki so včeraj sprožile vojno proti združenim narodom.

Zunanje ministrstvo FLRJ najbolj energično protestira proti zavezniškemu organom vojaške uprave in zahteva, da britanska vlada in vlada ameriških Združenih držav podvzame nujne in učinkovite ukrepe, da se zaščitijo dostojanstvo, čast, fizična in materialna nedotakljivost jugoslovanskih državljanov v coni A Julijske krajine.

Jugoslovansko zunanje ministrstvo pričakuje nujne preiskave o teh incidentih in ukrepov, da se preprečijo omenjena dejanja, da se krivci strogo kaznujejo in da se ministrstvo obvesti o izidu preiskave ter kaznovanju krivcev.

Demokratično ljudstvo Goriške razbilo provokacije italijanskih šovinistov

Pretekli teden je bila Gorica prizorišče, izživljanih nesramnosti s strani protiljudskih elementov, nosilcev pretekle tiranije, ki bi radi zopet uvedli italijansko gospodstvo. Delovanje terorističnih neofašističnih tolp je našlo priložnost za svoje podvige ob trideseti obletnici vkorakanja italijanskih čet v Gorico (1916).

Italijanske vojaške teroristične tolpe so se pojavile v preteklem tednu po goriških ulicah. 9. avgusta so se v dopoldanskih urah

zbrale v vrtu, kjer je spomenik italijanskim vojakom, padlim v prvi svetovni vojni. Znani fašistični razgrajalci so demonstrirali predvsem proti Slovincem.

Seveda je goriško antifašistično ljudstvo takoj nastopilo proti provokaterjem, ki so krožili po mestnih ulicah pod zaščito civilne policije ter pretepale posamezne Slovence in italijanske antifašiste. Tako je goriška demokratična množica razbila fašistične manifestacije.

Podvigi fašističnih pretepačev

Skupina fašističnih izživačev je v ulici Roma ustavila dopisnika Tanjuga tov. Štoko Slavka in poročevalca »Primorskega dnevnika« tov. Kravs Egon ter zahtevala, naj se legitimirata. Skupini se je približal civilni policist, kateremu sta se oba pritožila. Policist je od njih zahteval dokumente, jih vpriči obeh pokazal fašističnim postopačem, ki so takoj zagnali hrup, čim so videli, da sta Slovence in še taka Slovence, ki imata opravka z antifašističnim tiskom. Civilni policist je nato

dopisnika Tanjuga in poročevalca »Primorskega dnevnika« spravil na policijo. A fašisti so jima sledili in s pomočjo policista, ki je podstavil Kravs nogo, so napadli tov. Kravs, ga pretepli in mu zadali težke poškodbe. Ne glede na to, da sta imela dokumente v redu, so ju na policiji po nalogu službojočega kaplarja strpali v neko celico. Po četrtturnem zaporu pa so ju odgnali na glavni stan civilne policije; tu so jima ponovno pregledali dokumente in ju izpustili.

Med ceremonijo v parku Rimembranza

Dve bombi tipa »Breda« sta eksplodirali v ulici Canova, ko se je vršila ceremonija v bližnjem parku. Med civilisti je bilo 16 ranjenih, med civilno policijo pa 5. Med njimi je bil ranjen tudi poveljnik civilne policije za goriško področje kap. Giuseppe Oriolo ter dva njena inšpektorja, Porceli in Benvenuti.

Bomba je ranila goriške antifašiste in že to dejstvo dokazuje, da je ustrovalni napad delo reakcije. Torej nikakor ni prišel ta atentat iz vrst antifašistov, marveč iz srede vedno istih agentov provokaterjev.

Starejšemu slovenskemu odvetniku Goričanu dr. Medveščku so šovinisti razbili napisno desko in šli brskati v njegovo pisarno. Tudi njega so aretirali.

Slovensko knjigarno na goriškem korzu Verdi, št. 1, last Slovenca Budala, so šovinisti popol-

noma razbili. Demolirali so trgovino s sadjem Danila Stegovca v ulici sv. Ivana št. 7. Vdrli so v urad narodne imovine v ulici Morelli in strgali sliko Tita ter napadli celo vrsto trgovin in gostilen na Korzu in po drugih ulicah.

Tov. Francu Štefaniju so CLN-ovski tolovaji vzeli 2000 lir. Znane slovenskega pisatelja in profesorja dr. Andreja Budala so na ulici napadli in ranili na glavi. Tržaška šovinistka Micheletti Nerina iz ulice Rossini št. 14, natak restavracije »Alla Friulana« na Korzu Roosevelt in bivši dopisnik »Voce libera« Tadeucci so vdrli v mlekarjo Zimic na Korzu in pretepli dve ženski. Prisotni civilni policist ni proti temu ničesar ukrenil. Posebno pa so se v razbojništvu odlikovali požigalec slovenskih vasi pri Črnomlju - fašist Stanta Memo, in sin lastnika restavracije »Al Trovatore«.

Operacije vojaške policije Na Ljudski dom

Vojaška policija je okrog 11.30 dopoldne skušala vdreti v poslopje Ljudskega doma. Ker pa ji ni uspelo z džipom podreti glavnih

vrat, ki so bila zaprta, so od zadaj vdrli v poslopje. Aretirali so tajnika okrožnega odbora SIAU za Goriško tov. Beltrama Julija

in člana istega odbora tov. Albin Dujca ter ju odpeljali v goriške zapore. Medtem pa so od zunaj fašistični napadalec pod za-

ščito civilne policije lučali kame-nje v okna Ljudskega doma, metali psovke na naslov antifašistov ter kričali, da je treba zažgati Ljudski dom.

Napadi na Jugoslovane

Na Korzu je civilna policija preprečila pot avtomobilu, na katerem je bil komisar Odreda Jugoslovanske armade za Slovensko Primorje, Trst in Istro major Despot Vlado v spremstvu sanitetnega poročevalca Odreda, kapetana dr. Dimnika; z druge strani pa se je pred jugoslovanski avto postavil džip ameriške policije. Takoj nato se je pripeljalo še 12 džipov in 5 kamionov civilne in vojaške policije. Tik za policijo pa skupina fašistov, ki so pričeli s kamenji razbijati avtomobil. Seveda jim je pri tem pomagala civilna policija. Medtem ko so ameriški policisti držali naperjene brzostrelke in puške proti jugoslovanskemu avtomobilu, so civilni policisti z naperjenimi revolverji planili proti avtomobilu in s silo izvlekli iz njega komisarja in vojaškega referenta Odreda. Dr. Dimnika so privlekli iz avto-

mobila za lase. Civilni policisti so komisarju tov. Despotu — čim so ga privlekli iz avtomobila — z revolverjem razbili glavo, ga pretepli s pendreki ter ranili v roko; dr. Dimnika pa so močno ranili po glavi in nosu. Nato so pretepli in zadali več poškodb še šoferju avtomobila. Šele na zahtevo ranjenega komisarja so ameriški policisti odpeljali vse tri na sedišča vojaške policije.

Na Korzu so tolpe vpriči civilne in vojaške zavezniške policije napadle tudi kamion Odreda J.A. Skupina 6 fašističnih razbijačev je razbila izložbo slovenske čitalnice na Travniku. Dve uslužbenki čitalnice so zlasali in teptali. Ogrožali so tudi južno mestno četrt SIAU. Izvršili pa so napad na slovensko gostilno Kodermač na trgu sv. Antona. Pretepli so gospodinjo, staro gospo Kodermacovo, razbili šipe in besneli po lokalu.

Nadaljne aretacije antifašistov

Zavezniška vojaška policija je okrog 18. ure ponovno preiskala Ljudski dom ter aretirala tajnico mestnega odbora SIAU tov. Zivo Fornazari-Beltramovo, tov. Mileno dr. Mozetičovo, tov. Marto Terčeljevo, ravnateljico »Soškega tednika« Bavdža ter ravnateljico goriške podružnice »Primorskega dnevnika« tov. Lutra.

Nihče pa ni aretiral goriškega dopisnika »Voce libera« Culliata, ki je napadel nekega fizično mnogo slabšega goriškega Italijana, politično popolnoma nezainteresiranega trgovca. Videli so ga namreč včasih sedeti slučajno v kavarni skupaj s Slovenci (morda je imel z njimi poslovne zve-

ze). Zato so zahtevali od njega izkaznico SIAU. Povedal je, da ne pripada tej organizaciji. Nasprotno — med dokumenti so mu našli kar italijansko trobojnico. A dopisnik »Voce libera« ga je navzlic temu tako neusmiljeno brutalno pretepel ter obrcal, da so se nad dejanjem zgrazali prav italijanski šovinisti.

Goriške demokratične množice nočejo nikakor več dopuščati političnih manifestacij v spomin na dobo, ko je začelo usužnjevanje sončne Gorice. Svobodoljubno ljudstvo je z odločnim nastopom preprečilo vsako proslavo prvih korakov italijanskega suženjstva.

„Višja kultura“ italijanskih šovinistov ob priliki pogreba tovariša Ladislava Maraža

Prav nič človeško — nasprotno, naravnost zverinsko je bilo počenjanje goriških CLN-ovskih šovinistov, ko se je preteklo nedeljo vil veličasten pogreb nove

žrtve civilne policije v Gorici. Izpred bolnice v ulici Brigata Pavia je krenil sprevod s krsto in prišel pred kavarno Tomadin in Garibaldi. Tu se je zbrala tolpa

CLN-avcev, dobro znanih fašistov, bivših pripadnikov in oficirjev fašistične formacije Mas in SS-ovcev. Ta drhal je začela vpricho inšpektorjev in agentov civilne policije obmetavati žalni spreved s kamenjem, jajci in stolicami iz kavarne. Fašistična svojat je naskočila nosilce vencev in jih trgala. Sovinistična sodrga je z železnimi rokavicami tolkla po

ljudeh, ki so bili v sprevedu, tako da so se nekateri onesvestili in obležali v krvi. Tolpa je imela posebno moč od zadaj, kjer so bile ženske v sprevedu. Civilna policija se je seveda zadržala popolnoma pasivno. Niti z mezinem ni trenila, da bi preprečila podla dejanja CLN-ovcev in niti zavezniška vojska ni storila ničesar.

Napad na zapadno četrt SIAU

Dva dni zaporedoma je napadala banda tolovajev prostore SIAU-ja v zapadni četrti na Korzu Verdi. Naposled jih je tekom pogreba demolirala. Delo ji je

olajšala civilna policija, ki je aretirala že prejšnjega dne našo stražo. Tolpa je v začetku tedna še vedno napadala. Tako je vdrla v razna zasebna stanovanja in ranila mnogo antifašistov.

Pismo starega Goričana odvetnika Medveščka

Dne 11. avgusta okoli 10. ure, še pred pogrebnim sprevedom tov. Maraža, žrtve civilne policije, sem srečal pred kavarno Garibaldi, na Korzu Roosevelt, znatega tov. Čubeja, gostilničarja iz ulice Duca d'Aosta. Tekom pogovora so se nama približali nekateri šovinisti, ki so tam okoli v gruclah čakali na naše ljudi. Eden izmed njih me je napadel in bil s pestjo po glavi in obrazu. Pritekli so še drugi in eden teh me je z vso silo brenil v spodnji del hrbtnice, ki je vsa podpluta s krvjo.

Zbežal sem v svojo pisarno, ki je tam blizu — na Korzu Roosevelt št. 10-I.

Z dr. Rejo, ki me je prišel obiskat, sva gledala pogrebni spreved in bila priča nekvalificiranega obnašanja italijanskih šovinistov, ki so s pločnikov sramotili naše ljudi z najgršimi izrazi, jih obmetavali s kamenjem in celo pljuvali na nje.

Občudovali smo naše ljudstvo, ki se je tako disciplinirano obnašalo in ni na vsa ta izzivanja reagiralo.

Po končanem sprevedu in ko so se ljudje več ali manj razšli (in tudi dr. Reja je že odšel), sem zapazil, da italijanske gruče napadajo po ulici naše ljudi. Telefoniral sem na kvesturo in povedal kaj se mi je že zgodilo in da se znova zbirajo pred mojo pisarno sumljivi elementi, radi česar se ne čutim varnega. Prosil sem, naj mi pošljejo par policistov, da me spremijo domov. Službujoči inšpektor mi je obljubil, da pošlje takoj policijo. Čez nekaj časa se je res pripeljal policijski kamion s številnimi policisti, a le eden je prišel v pisarno, drugi so se odpeljali naprej. Povedal sem mu potrebno in šel z njim na ulico ter izrazil svoje začudenje, da so vsi drugi policisti odšli.

Vrnila sva se v pisarno, odkoder je policist telefoniral inšpektorju, naj po radiu pokličejo kamion, da pride po mene.

Čakala sva, a kamiona ni bilo od nikoder. S policistom sva šla spet na ulico in počakala, da se prikaže avto. Medtem pa so se začeli od vseh strani zbirati fašisti, ki so začeli vpiti proti meni. Ko sem videl, da grede proti meni, sem zopet stekel v mojo pisarno. Še prej pa je priletela v mene škatala s klorom, ki jo je vrgla proti meni neka elegantna šovinistka, ki je na vso moč vpila in me sramotila. Škatala s klorom je zadela levo ramo; bela masa se je razlila po novi obleki ter jo vso razjedla.

V prvo nadstropje, v pisarno, je prišel za menoj tudi policist. Takoj za nami je pritekel mlad človek, kakih 25 let in šel grozilno proti meni. Vprašal sem ga kaj hoče, a on je dvignil pest in šel proti meni. Tedaj sem prosil policista, naj me brani in spravi vsiljivca ven, a policist je ostal popolnoma miren in gledal, kako me drugi bije s pestmi po glavi. Zastonj sem prosil za pomoč in zahteval od policista, naj napadalec aretira ali ga vsaj identifikira.

Ostal sem s policistom v pisarni, potem ko je končno napadalec odšel in sem vrata zaklenil za seboj.

Policist je v pisarni zopet telefoniral po pomoč, ker je druhal silila v hišo. Nato se je policist odstranil, rekoč, da gre iskat pomoč na ulico. Medtem sem še sam telefoniral na policijo. Ko sem potem šel k vratom, da jih za policistom zaklenem, sem zapazil, da me je policist zaklenil in vzel ključ s seboj, katerega mi še danes ni vrnil.

Medtem sem slišal vedno hujše tuljenje v hišni veži in slišal, da hitijo ljudje po stopnicah. Telefoniral sem zopet na kvesturo in povedal, da je skrajna sila, ker mi razbijajo že vrata in vdirajo.

Vrata so se slednjič udala in velika skupina divje razburkanih ljudi je vdrla v pisarno, kjer so me začeli tolči s pestmi in me brcati. Toplji so me, ko sem ležal že na tleh. Na glavi in obrazu so mi prizadejali celo vrsto poškodb, da sem bil ves v krvi.

Iz tretjega nadstropja je prišel častnik AIS-a, kateremu sem malo prej telefoniral. Pred tem so se napadalec umaknili. Ko je imenovan častnik odšel, da pokliče šoferja, so se nekateri napadalec zopet vrnili in me na novo napadli. Pri tem sem dobil široko zevajočo rano nad levim očesom, radi katere mi je zdravnik napravil šive. Ko se je čez kako minuto zavezniški častnik vrnil in me našel vsega v krvi, ni mogel verjeti, da so bili medtem napadalec v pisarni in me na novo tako obdelali.

Ker ni bilo od nikoder civilne policije, me je zavezniški častnik peljal s svojim avtom vsega krvavečega domov. Vrat pisarne nisimo mogli zapreti — tako so bila poškodovana.

Na ulici proti domu me je drhal glasno zasramovala in izžvižgavala.

Zahvala Gorice beli Ljubljani Mestnemu odboru AFŽ v LJUBLJANI

Okrožni odbor za soc. skrbstvo za Goriško se v imenu 364 otrok goriškega okrožja najiskrenejše zahvaljuje za topel sprejem ob prihodu v našo Ljubljano.

Malčki so z veseljem sprejeli okrepčilo, ki ste jim ga nudili, saj so bili večina že od ranega jutra na poti in od dolge vožnje res utrujeni. Vaše darilo nas je vse prijetno presenetilo, saj ste s tem izkazali ljubezen ne samo do naših malih, temveč do vseh onih, ki še danes trpimo v coni A pod nasilstvom neofašizma.

Preko vaših toplih rok smo začutili domovino, ono domovino, ki ima kruha za vse, ki pa polaga glavno skrb na ono, kar nam je najdražje, na našo mladino.

Da pa je naša deca te ljubezni vredna, se lahko prepričate sami. Vredne do njih in čuli boste povest o požganem Komnu, o internacijah, taboriščih, o ranjenih in borcih, o neštetihih grozotah, ki so vtisnile neizbrisni pečat v nežne

dušice. Zato so naši otroci nerazvorni, slabotni, petrebni oddiha.

V zdravem Kamniškem ozračju se bodo ob dobri hrani gotovo popravili, saj so bili že prvi večer pogoščeni s potico.

Rada bi, da bi moge brati zahvalo za vašo skrb v očen naših težko preizkušenih mater, kar bi vam bilo gotovo najvišja oddolžitve.

Primorskim brigadam na progi Brčko-Banovci

Žene, zbrane na okrajni seji vseh krajevnih dopisničarjev, vam dragi borci v boju in delu pošiljamo najiskrenejše pozdrave.

Stalno nas zanima časopisje, ki prinaša vesti iz proge Brčko-Banoviči. Preponosne smo na našo mladino in čestokrat nam solze zalijejo oči, ko se spominjamo na vas, ki vam ni primere v svetu.

Ko mi tu v coni A J. K. še bijemo boj za svobodo, ko še prelivajo kri naši sinovi in možje po

GLAS IZ MESTA IN Z DEŽELE

Kromberg

Podprli smo našo delegacijo

Tudi naša vas je vzplamtela v pričakovanju zasedanja mirovne konference. Že več dni visi jo jugoslovanske zastave z rdečo zvezdo raz oken vseh hiš. 25. t. m. smo uprizorili protestno zborovanje, na katerem je tov. Vera prikazala zbranim vaščanom zgodovinske dneve, ki jih preživljamo ter pribila, da krivičnih mej primorsko ljudstvo ne bo nikoli sprejelo.

Med navdušenim prepevanjem partizanskih pesmi in godbo na čelu je krenila povorka po vasi ter se razšla šele v poznih večernih urah. Domači godbeni krožek je priredil naši borbeni mladini kratek zabavni večer.

Miren pri Gorici

I' spela prireditve

Izobraževalno društvo iz Mirna je uprizorilo preteklo nedeljo Bevkovo dramo Kajn. Prostrano dvorišče gostilne Beltram je bilo natrpano občinstva, ki je z zanimanjem sledilo napetim prizorom. Pretresljive slike drame so zbudile pri vseh navzočih bridke spomine na dobo fašističnega terorja in mislimo, da ni bilo udeleženca, ki bi se ne hotel še žrtvovati in se še boriti, samo, da bi se nikoli več ne znašel v tistih obupnih razmerah. Mirenski igralci so s predvajanjem te drame pokazali, da so zmožni dobro podati tudi težja dela in to jim je zaenkrat uspelo. Nastopil je tudi znani pevski oktet, kateri je brezhibno podal nekaj partizanskih in narodnih pesmi. Igralska in pevška skupina obiščeta Mozirje, kjer so Mirenci v času prve svetovne vojne kot begunci živeli in delali v tamkajšnji tovarni. Danes nastopita skupini v Celju.

Rihemberk

Nismo jih pozabili

Ne, nismo jih pozabili. Čeravno smo sami reveži in imamo požgane domove smo se tudi mi postavili odločno na stran stajajočih delavcev in smo jim po naših močeh priskočili na pomoč. Zbrali smo za 1630 kg raznega živeža in 10152 lir v denarju. Pri nabiralni akciji se je zlasti odlikovala naša mladina in žene.

Mi vemo — saj smo občutili na lastni koži — kako težka je borba za naše pravice. Zato smo in če bo treba bomo še v bodoče pomagali delavstvu v mestih, ki se tako odločno bori proti reakciji in vsem ostankom fašizma.

mestnih ulicah, ko C.P., sestavljena iz slov. domb., četnikov in italijanskih fašistov, pretepa našo mladino, se tam v Jugoslaviji gradi in obnavlja.

Ob teh zgodovinskih dneh, ko se na konferenci v Parizu tov. Kardelj bje za pravice primorskega ljudstva, vam me žene in matere obljublamo, da bomo storile vse, kakor v času borbe in podprle mladino, ki je ostala doma, da stremo zadnje ostanke fašizma v okviru CLN, ki ponovno dviga glavo in roviri proti mirnemu ljudstvu.

Nikdar ne bomo pristale na to, da se bodo za zeleno mizo postavljale krivične črte v škodo celokupnega naroda. Branile bomo naše pravice, tesno povezane v SIAU za končno priključitev vse Primorske, s Trstom vred, k materi Jugoslaviji.

Žene mirenškega okraja.

Poleg pozdravov raznih organizacij so poslali tudi antifašisti iz Kanala posebno prisrčno pismo s pozdravi, katerega radi pomanjkanja prostora, žal, ne moremo priobčiti.

Kojsko

Sprejem druge skupine otrok v počitniško kolonijo

Takoj po odhodu prve skupine otrok iz kolonije so se naši Brici in posebno mladina pripravljali na sprejem druge skupine. Briško ljudstvo se vedno bolj zaveda, da je našim malčkom vedno bolj potrebno nuditi delovno pomoč. V nedeljo so odhajali, a že drugi dan so se zbrali mladinci in mladinke, ki so s pranjem in šivanjem napravili 161 delovnih ur. Naslednjega dne se je spet udeležilo dela 22 mladink in mladincev. 10 mladink iz Kojskega se je že ob 5. uri zjutraj lotilo pranja 60 odej, tako, da je tega dne kojsčanska mladina napravila 70 delovnih ur. Enako požrtvovalna se je izkazala mladina iz Vipolže, ki je opravila razna dela in za to porabila 69 delovnih ur. Mladina in drugo prebivalstvo se je pripravljalo na sprejem otrok. Hiteli so z delom in pripravami, a skupina otrok je dospela mnogo preje kot se je mislilo. Otroci so bili utrujeni, zato so šli kmalu k počitku in je vsled tega sprejem odpadel. Domači gospod župnik je pa vseeno otroke pozdravil, šel je po sobah in jim je s kratkim nagovorom izrekel dobrodošlico. Poleg malih Tržačanov so v skupini tudi otroci iz Krmina, ki prepevajo partizanske pesmi ter navdušeno vzklíkajo maršalu Titu, kar prav radi poslušamo, saj smo Slovenci in Furlani v eni liniji na antifašističnem polju.

Preteklo sredo je prispelo 14 šmartenecv, fantov in deklet, ki so se lotili dela v koloniji. Mladim pionirjem želimo prijetno bivanje v naši sredi.

Korana

Pogreb padlega letalca

12. t. m. se je prebivalstvo Brd v velikem številu udeležilo pogreba poročnika jugoslovanskega letalstva tov. Simšiča Damjana iz naše vasi, ki se je ponesrečil z letalom v Petrogradu (Vojvodina). Starši so prepeljali truplo v domačo vas in 2000 ljudi se je poslovalo na zadnji poti od priljubljenega domačina. Vse vasi Brd so poslale vence. Domači pevski zbor je zapel ganljive žalostinke. Ob odprtem grobu se je poslovalo od junaškega borca več govornikov. Tov. Venturini je prikazal pokojnika kot zgled vojaka, ki se je boril za osvoboditev domovine in s tem še posebno ljubljanih Brd. Ob navzočnosti vseh prisotnih se je zaobljubil, da ne bodo odnehali preje, dokler se ne uresniči naše želje, do-

kler ne bodo vsi naši padli tovariši počivali v osvobojeni zemlji. Nato je povzel besedo pokojnikov sobojevnik - vaščan, ki je orisal pok. Damjana kot vzglednega borca in voditelja, ki naj ostane mladini in vsemu ljudstvu iz Brd za vzor. Spregovoril je še tov. Srečko, nakar so se množice razšle na svoje domove.

Kanal

Pomoč antifašistom v zaporu

Na stotine se že štejejo antifašisti, ki so v zaporih. Saj so bili skoro vsi naši aktivisti okraja ravnotako deležni dobrot zamreženih oken. In zakaj? Ker so se odločno postavili na stališče, da je potrebno izbojevati pravice, ki se nam odrekajo. Evo, vam vasi, ki so priskočile na pomoč: Mala vas Bodrež, ki je bila skoraj popolnoma razdejana po bombardiranju, je darovala v ta namen lir 587, Ušnik lir 250, 14 kg moke, 10 jajc in 4 kg fižola, Rute lir 400, Potravno lir 130, Čiginj in Modrece lir 1000 in 15 jajc, Morsko lir 265 in 12 jajc, Kostanjevica lir 200, Gorenjavas lir 200, v mali vasi Ajba pri Kanalu pa so bivši partizani nabrali lir 1000, ostali vaščani pa lir 200.

Avče

Snežnica

Kakor običajno se je tudi letos udeležila našega praznika velika množica ljudi. Po slovesni procesiji Nad Avčme so prisostvovali domačini in tuje prireditvi, ki se je vršila na trgu sredi vasi. Vse točke sporeda so bile dobro podane in so žele zasluženo pohvalo. Posebno jih je zabaval tovariš iz Trsta, ki je prednašel humoriistično politično revijo zabavljic na tržaško vprašanje, kar je vzbudilo veliko smeha in odobravanja.

Kobarid

Množična zborovanja

Odkar je odpotovala jugoslovanska delegacija na mirovno konferenco se vršijo po Kobariškem množična zborovanja. V nedeljo 4. t. m. so bila zborovanja v Volarijih, Kamnem in Borjani. V Kedu ob Nadiži se je vršila velika kulturna prireditve, na katero je prihitelo ljudstvo iz bližnjih in daljnjih vasi. Z uspehom sta sodelovali društvi »Nadiža« iz Kreda in »Planinka« iz Livka. Nastopil je tudi član slavnega Kosovelovega zbora tov. Nace Hrast. Ob koncu prireditve je vse ljudstvo zapelo mogočno »Pesem o svobodi« in »Hej Slovani«. Tov. Kardelj je bila odposlana borbeno resolucija, enako tudi mirovni konferenci v Pariz. Okrog 500-glava množica se je uvrstila v povorko, ki je z zastavami na čelu in pesmijo obšla vso vas. Vzklíkalo se je slavni Jugoslovanski armadi, osvoboditeljci Trsta in Gorice, mesta ki morajo pripadati skupni domovini Jugoslaviji. Tudi v Starem selu je prišlo do manifestacij.

Protesti proti pisanju „Glasa zaveznikov“

Na množičnih zborovanjih je ljudstvo ostro obsojalo pisanje poluradnega glasila »Glas zaveznikov«, ki je v svoji števil. 345 z dne 2. avgusta t. l. pisal v zvezi z napadom na vojaški zavezniški avtomobil, kot da so Ukve, kjer je bil izvršen napad, pri Kobariču. S tem se je hotelo prikazati v slabi luči prebivalstvo kobariškega okraja. Kakor pa je vsem znano, se nahajajo Ukve na področju Trbiža, v Videmski pokrajini. Pri nas ni bilo do danes nikakršnih napadov na vojaške avtomobile. Pač pa moramo zabeležiti več roparskih napadov na potnike in kmetovalce, ki so jih napadli in izprovali banditi iz videmske pokrajine.

Staroselo pri Kobaridu

Manifestirali smo za Jugoslavijo

Na predvečer odhoda jugoslovanske delegacije v Pariz so zagoreli številni kresovi po naših hribih in dolinah. Okrog kresov so se zbrale množice, petje je odmevalo med robovi Matajurja, Mije in Stola. Vzklikanja in borbenih parol ni bilo ne konca ne kraja. Velikemu navdušenju so se pridružili prav vsi, od pionirčkov pa do starčkov. Ko so kresovi ugasnili se je razvila povorka, ki je obšla vas ter se med prepevanjem koračnic in ponovnim vzklikanjem našim velikim voditeljem, IV. Armiji, Gorici in Trstu je polagoma pozno v noč razšla.

Bovec

Počitniška kolonija v Čezsoči

Preteklo nedeljo je prva skupina otrok zapustila počitniško kolonijo in se vrnila na svoje domove. Otroci, ki so očitno dobro izgledali in so pridobili na zdravju, so se kar težko ločili od našega kraja. Ljudje so jih obdarili z zavoji hrane, otroci so se jim zahvalili ter jim klicali: Se bomo še vrnili! Druga skupina 52 otrok je prispela iz Trsta in šteje 52 pionirčkov.

Ples na odprtem

Zveza primorskih partizanov je priredila 4. t. m. ples na odprtem, katerega čisti dobiček je šel v dobrodelne namene. Seveda nam je tudi tokrat civilna policija delala nepotrebne sitnosti. Aretirala je dva tovariša Furlana, ki delata pri obnovi v Čezsoči. Prepovedala je tudi petje z vzrokom, da morajo imeti za to posebno dovoljenje. Kaj res mislijo, da ima Mussolinijev duh še moč nad njimi?

Rabelj

Težka borba zavednih Slovencev

Gospodarsko in politično življenje postaja v naših krajih vsak dan hujše. Po aretaciji zaslužnih tovarišev, znanih antifasistov so začeli italijanski šovinisti vedno bolj zatirati slovenske in italijanske antifasiste.

Grožnje in hujskajoči lepaki so na dnevnem redu. Rudarji iz Loga so vsled tega napisali odločno resolucijo, naslovljena na ves napredni svet, v kateri pravi: »Prebivalstvo iz Loške, kakor tudi delno iz Soške doline je v gospodarskem oziru popolnoma odvisno od rudnika v Rabelju. Naši kraji so popolnoma pasivni, pridelki so pičili in ne zadostujejo za domačo prehrano. Edini vir dohodkov je rudnik, ki je za naš življenjskega pomena. Tam so delali od pamtveka naši očeti in dedje. Trditi smemo, da od samega pričetka obstoja rabeljskega rudnika smo delali izključno le delavci iz Loške in Bovške doline. Samo po letu 1920 so zavzeli Italijani lahke posle pri rudniku. Francoska črta bi prepustila naš edini dohod in našo življenjsko pot Italiji. To bi nas uničilo in o tem govorijo šovinistični lepaki, ki jih trosijo neofasisti — naši stari, nepoboljšljivi zatiralci — med nami«.

Vse primorsko ljudstvo naj vde kakšno zatiranje se vrši nad nami. Najboljši borci za našo svobodo so v zaporih; ljudstvo naših dolin pa vidi samo v pravični rešitvi našega vprašanja svojo pravo svobodo in zato zahteva priključitev k Jugoslaviji, ki jih bo znala ščititi in zagotoviti mir in urejeno življenje.

Naznanite fašiste

Splošni ukaz št. 53 ZVU določa kaznovanje za fašistične zločine, izvršene pred 8. 9. 1943. Gre za vse fašistične zločine proti ljudskim svoboščinam, proti antifasistom in njihovi lastnini ter za vsa izvršena nasilja proti osebam in antifasističnim ustanovam. Naznaniti je treba vse one, ki so organizirali fašistične skvadre, ki so povzročili ali vodili državni udar 3. januarja 1925. in one ki so kasneje z znatnimi dejavnostmi pripomogli, da se je vzdržal fašizem. Vedeti morate, da so bila preklicana vsa zastaranja fašističnih zločinov in vse amnestije, ki jih je izdal fašistični režim za te zločine.

Tudi dejstvo, da ni bil splošni ukaz št. 53 javno proglašen, ne sme ovirati vseh onih, ki pričakujejo zadoščenje za mučenje, trpinčenje in nasilje po fašističnih zločincih za časa njih terorja in zatiranja.

O tem obveščamo javnost in opozarjamo na splošni ukaz št. 53, da ga vsi antifasisti preučijo, da bodo lahko nastopili proti fašističnim zločincem.

Naznanite po vaših antifasističnih organizacijah zlorabe, nasilja in škodo, ki ste jih utrpeli.

Ne dajte miru fašistom, ki se skušajo pod krinko samozvane »obrambe italijanstva« opomoči, da bi zopet gospodovali, kakor so poslednjih 25 let.

Naj vas pri tem ne obvladajo neutemeljena čustva odpuščanja. Kaznovanje fašističnih zločincev je osnovna stran v obrambi delavskih množic in neobhodni pogoj za ustanovitev demokratične fronte vseh protifašistov.

OBVESTILO

Kakor znano, je Zavezniška Vojaška Uprava pooblastila izplačevanje prispevkov, do dveh tretjin stroškov, za pogozdovanje neobdelanih zemljišč in gorskih pobočij, a pod pogojem, da to pogozdovanje vodi in kontrolira pristojno Gozdno poveljstvo.

Za dosego te podpore naj prizadeti vložijo, tekom meseca avgusta, prošnjo na poveljstvo gozdnega odseka civilne policije. V prošnji naj bo na kratko opisano zemljišče, katero prizadeti namerava posaditi, z označbo površine. Načrt bo izdelal Gozdni urad na državne stroške.

Dodatne živilske nakaznice za brezposelne

Urad za delo v Gorici sporoča vsem brezposelnim, da je Urad za prehrano v Gorici izdal posebne živilske nakaznice za nabavo živil po uradnih cenah.

Te nakaznice bodo razdeljevali občinski prehranjevalni uradi brezposelnim, ki so v posesti zelene izkaznice o brezposelnosti in bodo vložili prošnjo do 7. septembra t. l.

Prošnja, pisana na navadnem papirju, bo naslovljena na občinski Urad za prehrano in bo morala vsebovati osebne podatke prosilca in št. navadne živilske nakaznice istega. Ta prošnja bo morala, preden bo vložena na občinski urad za prehrano, biti potrjena po Posredovalnici za delo iz okraja, v katerem ima prosilec bivališče in kjer je vpisan kot brezposeln.

Za morebitna pojasnila, naj se prizadeti obrnejo na Urad za delo.

Prekinitev sprejemanje prošenj gumijastih plaščev

Okrožno kmetijsko nadzornišvo poroča:

Z ozirom na okolnost, da se zaradi številnih še nerešenih prošenj za nakazanje gumijastih plaščev predvideva, da bo treba še

mного časa, če se bo hotelo zadovoljiti prošnjam kmetovalcev, se prekine nadalnje sprejemanje prošenj.

Datum zopetnega sprejemanja prošenj se bo sporočil potom tiska.

Kdo je videl letalski model?

V četrtek, 15. t. m. je tovariš Ferfolja Rado iz Standreža spustil iz mirenškega letališča model letala, ki se je dvignil na 1000 metrov višine in po 10 minutah izginil izpred oči.

Kdor bi o tem kaj vedel ali našel malo letalo, naj javi na mestni odbor Mladine, Gorica.

DAROVI

Udruženje za bivše politične preganjance v Gorici je darovalo znesek lir 6000 za aretirance, ki se nahajajo v goriških zaporih.

Tov. Hvalica Ivan iz Kanala, ker se ni mogel udeležiti zadnje velike manifestacije v Gorici, v znak solidarnosti, daruje 100 lir za sirote padlih; istotako za »našega dijaka« 100 lir.

Darovalcem najlepša hvala. Posnemajte jih!

Za tiskovni sklad „Soškega tednika“ so darovali:

Tov. Markič Marija iz kanalskega okraja L.	25.—
Tov. Kogoj Amalija iz kanalskega okraja »	25.—
Tov. Gabršček Ivan iz Čiginja »	100.—
Tov. Hvalica Ivan iz Kanala »	100.—
Tov. Bandel J. cvetličar v Gorici »	1.000.—

Skupaj L. 1.250.—

Vsem darovalcem srčna hvala!

Drobne novice

* Mussolinijevo truplo so našli ter zaprli več oseb, ki so bile soudeležene pri kradnji njegovega trupla iz pokopališča v Milanu. Truplo so našli v samostanu Sant' Angelo v Milanu. Patra Zucca je policija aretirala.

* Generalni tajnik ZN Trygve Lie in generalni tajnik UNRRE La Guardia sta dospela na letališče v New York.

* Parlamentarna skupina vafistične stranke Al Kotla zahteva popolno evakuacijo Egipta v enem letu.

* 300.000 Belorusov, ki so jih Nemci deportirali, se je vrnilo v domovino. Vsak deportiranec je ob osvoboditvi dobil 1000 rublov, pozneje so jim dodelili zemljišče ter jim dali na razpolago stanovanje po mestih in vaseh.

* Grška vlada ni pripravljena razpravljati o predlogu za preložitve plebiscita o povratku kralja Jurija. Plebiscit se bo vršil na vsak način 1. septembra t. l.

* Na Siciliji in v Puljah je prišlo do krvavega spopada med policijo in poljedelskimi delavci, ki so protestirali proti odklonitvi lastnikov, da bi zaposlili določeno število brezposelnih delavcev, kakor je bilo dogovorjeno.

* Znanega tržaškega škofa Santina je Vatikan odlikoval. Poleg fašističnih kolajn je prejel sedaj še od sv. Stolice imenovanje »Assistente al Soglio e Conte Romano«. Mi se temu ne čudimo. Prav gotovo si je vsa ta odlikovanja »pošteno« zaslužil.

* Prebivalci Švedske opazujejo že več časa čudne izstrelke, ki švigajo po zraku. Te dni je eden izmed teh izstrelkov (raketa ali kaj podobnega) padel v neko tamkajšnje močvirje.

* 35 bivših političnih internirancev iz Jugoslavije se je te dni vrnilo v Benetke.

MIHA KLINAR:

Pismo borca iz bolnice

Draga mama!
Malo sem bolan.
V bolnici ležim,
a nisem sam.
Obiskale so nas
danes tovarišice z Brd,
prinesle sadja so,
dehtečih rož,
da kakor vrt je naša soba.
Iz naših src
je zginila tesnoba.

Pripovedovale so nam vse,
kako živé,
nas spraševale,
kdaj vrne naša vojska se
prek sinje Soče.
Veš, mama,
ljudstvo tam
le našo
svojo vojsko
v Brda hoče!

Srce
je pilo kakor vino
besede tovarišic.
Na mah je z lic
bledica mi splahnela.
Kot breskvini sad
so lica zažarela.
Saj veš, beseda naša
zame je zdravilo
in zdravje
se takoj je povrnilo.
Kot pesem
je beseda naših Brd!

Ko so odšle,
sem ves čas mislil nanje,
bodočnost svetlo
gledale so sanje,
ko v svetu vsem
bo zmagała pravica...

Slika Byrnese, Mac Neila in Molotova na konferenci

Začetek seje. Vsi odposlanci so zasedli svoje prostore, samo Byrnes ne. Sploh je on eden izmed delegatov, ki so najbolj vidni. Vzravnan, premika le glavo na vse strani in očitno je, da bi njegov pogled rad objel vsak dogodljaj. Pred njim sedi »enfant terrible« (grozni otrok) konferenec, njegov prijatelj dr. Evatt, avstralski zunanji minister. Byrnes je rožnate barve, kot vse delikatne osebe, ki se dobro hranijo. Ima navado poslušati govore na konferenci z navidezno mirnostjo in nepremičnostjo ter si drži podbredek oprt na dlani roke. To pa ni nepremičnost tradicionalnega diplomata, ker ni v njej običaj-

nega nasmeška. Kadar mu je na zasedanjih dolgčas, se poda v dvorano, kjer se vedno nahaja kak član delegacije, nato se kmalu vrne. Če pa se seja vleče do neskončnosti, začne delati čačke na papirju. Njegova bela, dolga roka riše geometrične oblike z debelim barvnim svinčnikom. Medtem ko to dela, pogleda bežno na predsednika Belgijca Spaak. Pri tem se pa ne vede kot šolarček, ki so ga zasačili pri čeka-nju, marveč kakor marljiv učenec, ki si vzame nebo za pričo, seveda takšno nebo, kakršno si predstavljajo zelo resne in odlične osebe kot so »businessmen« (trgovci).

Angleški delegati

Sedaj po odhodu Attleeja in dokler ni še Bevin, vodi Mac Neil angleško odposlanstvo. Attlee je imel navado poslušati govornike na tak način, kakor da bi molil. Glavo je imel prav dol, na prsih in njegov izraz je bil kakor globoko svet. Med vsemi delegati je delal baš Attlee najmanj hrupa. Toda ravno ta njegova nepremičnost je bila vzrok, da so tu pa tam obrnili pozornost nanj. Igračkal se je z naočniki — sicer zelo previdno — ter jih obračal na vse strani, jih vrtel in pri tem je imel resen obraz starega džentlmena. Mac Neil je povsem drugačen. Ima živ in jassen pogled. Je še mlad — ima približno štirideset let. Ime ga razodeva, da je škot in on se s tem rad podrži. Da je škot, je pokazal na vseh kongresih in tudi v trenutku, ko so bili na razpravah duhovi zelo

razgreti. Je pa tudi najelegantnejši izmed vseh odposlancev, »orj novi Eden v mednarodni diplomaciji, z edino razliko, da je Mac Neil atletske konstitucije in po vrhu še malce bolj popularen kot Eden, ki je konzervativec. Mac Neil ne zamudi prilike, ki se mu nudi, da do dna spozna Pariz leta 1946. Tudi najbolj razgibane seje, kot so bile v komisijah za poslovanje, ga niso ovirale, tako da je vseeno obiskal vsa razvedrilna zatočišča na Montmartru.

Dopisnik Daily Heraldja je povedal, da pozna Mac Neila do pičice vse tajne angleške spodnje zbornice. Kdo ve, če pozna enako dobro tajnosti enaindvajsetorice? Do sedaj je sijajno uspel le v pripravljanju kompromisov, ki se pri njem začenjajo po navadi s smehljajem na ustih.

Priprostost Molotova

Tako v komisiji kot v skupščini odposlancev je Molotov vedno vder, nič ga ne spravi iz ravnotežja. Je sicer srednje visokosti, a izgleda manjši kot je v resnici ta predstavnik najbolj demokratske in najnaprednejše države na svetu ter je tudi po obleki najbolj skromen od vseh.

Zavoljo njegove suknje s tremi gumbi besedičijo hudobni jeziki, da izgleda Molotov kot burekrat. V resnici pa se nam zdi, da je »delegat sovjetov« — kakor ga imenuje Evatt — po svoji zunanosti najbolj podoben kakemu vsučiliščnemu profesorju, ki vneto misli in skrbi za človeštvo ter vjudno govori o njem. Sploh je Molotov med vsemi adposlanci najbolj jassen, kristalno čist, ločalen in pošten ter iskren. V svoji odkritostnosti ne zaide nikdar v prazne govorce in ne išče zgolj

učinkovitih govorov. Pa saj govori le redkokdaj. Kadar prav mora nastopiti, govori z neizprosno logiko. Njegov govor je nanizan iz točk, ki osvetlujejo problem iz pozitivne in negativne strani. Kakor zna Molotov gladko odbiti gotove točke, tako se postavi v bran konstruktivnih in urejenih predlogov. Govori brez mahanja in posluša vse pozorno in nepremično. Tu pa tam si kaj zabeleži, a večinoma je Višinski vedno z njim in zato vzame ta zapiske za Molotova. Če se Molotov drži na smehljaj, potem se Višinski smeje in govori kar ognjevito in prepričevalno. Molotov in Višinski sta, kot rečeno, vedno skupaj — neločljiva: Na zborovanjih ni nikoli opaziti, da bi bil sam eden ali drugi in sploh ne zapustita dvorane niti za hip, v razliko z drugimi.

IZHAJA ENKRAT NA TEDEN — Urednik: J. KRISTIJAN BAVDAŽ — Za list odgovarja: ALOJZ BUDIN — Uredništvo in uprava: GORICA, »Ljudski dom« pritličje — Izdaja lista je odobrena od A. I. S. Tisk KATOLIŠKE TISKARNE v Gorici — Najemnik: »Primorski dnevnik«

Darujte

za Tiskovni sklad
„Soškega tednika“